

prima instanță: V. Clima
(Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău)
instanța de apel: A. Panov, Iu. Cimpoi, A. Minciuna
(Curtea de Apel Chișinău)

dosarul nr.2ra-58/17

DECIZIE

18 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă
Judecătorii : Tamara Chișca-Doneva, Ala Cobăneanu,
Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de către avocatul Alexandru Chisnencu în interesele Tamarei Gori,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Tamarei Gori împotriva lui Alexandru Muntean cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii cu includerea în lista moștenitorilor după decesul Fecliei Muntean,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 septembrie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de către Muntean Alexandru, casată hotărârea Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău din 13 aprilie 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă:

La 22 mai 2015, Tamara Gori a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Muntean cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii cu includerea în lista moștenitorilor după decesul Fecliei Muntean.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, la data de 25 iulie 2009 a decedat Muntean Fecla, lăsând patrimoniul succesoral compus din casa de locuit și terenul aferent din orașul Vadul lui Vodă, str. Mihai Eminescu 17 V, casa de locuit și terenul aferent din or. Vadul lui Vodă, str. Mihai Eminescu 17 G, terenurile agricole din extravilanul comunei Budești, terenul cu numărul cadastral 3120102059 cu suprafața de 1,8770 ha, terenul cu numărul cadastral 3120114031 cu suprafața de 0,3594 ha, terenul cu numărul cadastral 3120101070 cu suprafața de 0,1249 ha. Astfel, după decesul ultimei a fost deschis dosarul succesoral la data de 12 septembrie 2009 cu numărul de înregistrare 81/329239 de către notarul Lupașcu Eugenia la cererea lui Muntean Fiodor, care este tatăl reclamantei, în care fusesse indicați ca moștenitori Muntean Fiodor - soțul decedatei, Gori Tamara - fiica decedatei, Muntean Boris - fiul decedatei și Muntean Alexandru - fiul decedatei. Declarații de acceptare a succesiunii în cadrul dosarului succesoral fusesse depuse de Muntean Fiodor și Muntean Alexandru.

Reclamanta Tamara Gori indică că după decesul mamei, ea a intrat în posesia patrimoniului succesoral menționat, trecând cu traiul în casa părintească din str. Mihai Eminescu 17 V, orașul Vadul lui Vodă unde a locuit împreună cu tatăl său Muntean Fiodor până la 27 aprilie 2014 când ultimul a decedat.

Mai invocă faptul că în perioada cât a locuit cu tatăl său în casa părintească a efectuat lucrări de reparații și agricole în jurul casei, a încheiat contract cu compania de transmisiune tv, a achitat serviciile comunale, inclusiv datoriile. Cu toate acestea nu a fost înștiințată despre deschiderea dosarului succesoral la notarul Lupașcu Eugenia, nefiindu-i expediată nici o scrisoare de înștiințare. Drept dovadă în confirmarea intrării de către reclamantă în posesia averii succesorele invocă și declarația tatălui său Muntean Fiodor, care și-a exprimat acordul cu privire la includerea ei în cercul moștenitorilor, mai mult ca atât prin testamentul din 17 martie 2014 i-a testat toată averea sa inclusiv și bunurile ce i-au fost convenite după decesul Feclii Muntean.

Mai indică că fratele său, Muntean Boris cunoscând despre faptul posedării de către dânsa a averii, prin declarația din 22 octombrie 2014 a comunicat că nu pretinde la moștenire, nu a acceptat succesiunea și nici nu a intrat în posesia averii succesorele. Astfel din motivul că nu a depus o cerere formală de acceptare a succesiunii, însă prin acțiunile sale a intrat în posesia averii succesorele, la data de 30 decembrie 2014 a depus o cerere la notarul Mardari Maria cu privire la eliberarea certificatului de moștenitor legal la averea rămasă după decesul mamei sale Fecla Muntean. Iar prin răspunsul nr. 0213-96 din 31 decembrie 2014 i-a fost refuzat din motivul omiterii termenului de acceptare a succesiunii și i s-a explicat că urmează să se adreseze în instanța de judecată. Astfel inițial s-a adresat cu o cerere în instanța de judecată în procedură specială, care însă a fost scoasă de pe rol și i s-a explicat necesitatea adresării unei cereri în procedură contencioasă.

Cere Tamara Gori constatarea faptului acceptării succesiunii de către Gori Tamara, cu includerea ei în rândul moștenitorilor legali, a patrimoniului succesoral rămas după decesul mamei, Muntean Fecla compus din: lotul de pe lângă casă și casa de locuit, ce se află în or. Vadul lui Vodă, str. M. Eminescu 17V; lotul de pe lângă casă și casa de locuit ce se află în or. Vadul lui Vodă, str. M. Eminescu 17G; terenurile agricole situate în extravilanul com. Budești: terenul cu numărul cadastral 3120102059 cu suprafața de 1,8770 ha, terenul cu numărul cadastral 3120114031 cu suprafața de 0,3594 ha, terenul cu numărul cadastral 3120101070 cu suprafața de 0,1249 ha.

Prin hotărârea Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău din 13 aprilie 2016 s-a constatat faptul acceptării de către reclamanta Gori Tamara a succesiunii după decesul mamei sale Muntean Fecla, născută la 17 iunie 1930 și decedată la 25 iulie 2009, prin intrarea în posesiune a averii succesorele.

La 19 aprilie 2016, Muntean Alexandru și reprezentantul acestuia, avocatul Sergiu Coptu au declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 13 aprilie 2016, solicitând casarea hotărârii, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 septembrie 2016 a fost admis apelul declarat de Alexandru Muntean, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

La 09 noiembrie 2016 avocatul Alexandru Chisnencu în interesele Tamarei Gori a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel la examinarea cauzei a încălcat normele de drept procedural, a aplicat eronat normele de drept material prin interpretarea eronată a prevederilor art. 1516 Codul civil și fără a pătrunde în circumstanțele cauzei s-a referit la prima modalitate de acceptare a succesiunii, prin intrarea în posesiune a patrimoniului de către recurentă și care a solicitat instanței anume constatarea faptului dat.

Astfel, instanța de apel limitându-se la prima modalitate de acceptare a succesiunii face trimitere la prevederile articolului 1519 Codul civil, care reglementează termenul acceptării succesiunii și nicidecum acceptarea succesiunii prin posesiune, nu face diferența între aceste două modalități de acceptare a succesiunii, greșit interpretează și indică în decizia contestată că instanța de fond eronat a ajuns la concluzia că faptul acceptării succesiunii prin intrarea în posesie se constată prin testamentul întocmit de către Fiodor Muntean, prin care a testat averea fiicei sale Tamara Gori, iar aceasta a omis să depună în termenul prevăzut de art. 1519 Codul civil declarație formală la notar.

Menționează că obiectul cererii de chemare în judecată a constituit constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesiunea averii succesorală, modalitate expres prevăzută și reglementată de art. 1516 alin. (3) Codul civil, care stipulează că succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Mai indică că, instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele administrate în cauză, pe când prima instanță a examinat, reflectat și apreciat cumulul probelor, în ansamblu și interconexiunea lor, reflectând acest lucru în partea motivată a hotărârii.

Contrar celor expuse, instanța de apel, în lipsa oricăror altor probe ajunge la concluzia că recurenta Tamara Gori nu a acceptat succesiunea dat fiind faptul că nu a locuit împreună cu părinții, pe motiv că deține un alt imobil în care are viză de reședință, or acest lucru este combătut de însuși intimat, care a comunicat instanței că din momentul acceptării succesiunii nu a achitat careva impozite, plăți pentru bunurile acceptate, plățile date au fost achitate de Tamara Gori, care locuiește acolo (f.d.92), declarațiile martorilor intimatului Vitalie Muntean, care au comunicat instanței de fond că recurenta, după decesul mamei sale Fecla Muntean a trecut cu traiul la tatăl său, având grijă de acesta și administrând tot patrimoniul succesoral, iar faptul depunerii la 17 martie 2014 a declarației la notar din partea tatălui, de includere a recurentei în rândul succesorilor exclude orice dubii în privința acceptării succesiunii din partea ei, fapte reflectate cu lux de amănunte în hotărârea primei instanțe.

Totodată, instanța de apel nu s-a pronunțat cum a desconsiderat celelalte probe (facturile, chitanțele de plată a impozitelor, contractele încheiate cu furnizorii, declarațiile vecinilor, etc.), care demonstrează incontestabil acceptarea succesiunii de către recurentă și sunt în contradicție cu soluția dată de instanța de apel.

Prin urmare, lipsa motivării respingerii probelor administrate și lipsa argumentării coerente a concluziilor formulate de către instanța de apel în raport cu circumstanțele cauzei, determinate de insuficiență vădită a probelor care ar da temei de a ajunge la o altă soluție decât cea dată de instanța de fond, denotă caracterul absolut arbitrar al aprecierii probelor de către instanța de apel.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depus în termen, deoarece la 30 septembrie 2016 Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei redactate, iar 09 noiembrie 2016 avocatul Alexandru Chisnencu în interesele Tamarei Gori a declarat recurs.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 11 ianuarie 2016 completul din 3 judecători au considerat recursul admisibil și au decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel.

După cum rezultă din materialele cauzei, înaintând acțiunea în instanța de judecată împotriva lui Alexandru Muntean, Tamara Gori a solicitat constatarea faptului acceptării succesiunii cu includerea în lista moștenitorilor după decesul Fecliei Muntean (decedată la 25 iulie 2009).

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia cu constatarea faptului acceptării de către reclamanta Tamara Gori a succesiunii după decesul mamei sale Fecla Muntean, născută la 17 iunie 1930 și decedată la 25 iulie 2009, prin intrarea în posesiune a averii succesoriale, motivînd că Tamara Gori după decesul mamei sale a intrat în posesia bunului imobil a avut grijă de tatăl său și a efectuat lucrări de reparație a casei de locuit.

Instanța de apel, judecând apelul declarat de Alexandru Muntean, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, admitîndu-l cu casarea hotărârii primei instanțe, motivînd că Tamara Gori a dispus permanent de casă separată în or. Vadul lui Vodă, str. Ștefan cel Mare 37, iar intrarea în posesie prezumă folosirea bunului

imobil, însă intimata nu a locuit cu părinții ei în timpul vieții în comun cu mama sa Fecla Muntean, în imobilul din or. Vadul lui Vodă, str. M. Eminescu 17 V și G.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel a soluționat corect litigiul dedus judecătii și la emiterea deciziei a aplicat corect normele de drept material și procedural reieșind din următoarele.

Din materialele dosarului rezultă că Muntean Fecla și Muntean Fiodor fiind în relații de căsătorie, aveau trei copii comuni Muntean Boris, Muntean Alexandru și Gori Tamara.

Prin urmare, reclamanta Tamara Gori este fiica lui Muntean Fiodor și Muntean Fecla, fapt confirmat prin actul de naștere înregistrat cu nr. 20 din 05 mai 1958 la Primăria Vadul lui Vodă, eliberat la 22 septembrie 2009.

La 25 iulie 2009, Muntean Fecla a decedat, fapt confirmat prin certificatul de deces, trecut în registrul Oficiului stării civile sub nr. 39 la 29 iulie 2009.

După decesul Feclii Muntean a rămas patrimoniul succesoral compus din casa de locuit și terenul aferent din orașul Vadul lui Vodă, str. Mihai Eminescu 17 V, casa de locuit și terenul aferent din orașul Vadul lui Vodă, str. Mihai Eminescu 17 G, terenurile agricole din extravilanul comunei Budești, terenul cu numărul cadastral 3120102059 cu suprafața de 1,8770 ha, terenul cu numărul cadastral 3120114031 cu suprafața de 0,3594 ha, terenul cu numărul cadastral 3120101070 cu suprafața de 0,1249 ha.

Conform art. 1516 alin. (2), (3) Codul civil, succesiunea este acceptată de succesori indiferent de faptul dacă este testamentar sau succesori legal. Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

O regulă generală de dobândire a succesiunii constă în faptul că, pentru a o dobândi, moștenitorul, fie testamentar sau legal, trebuie s-o accepte. Acceptarea succesiunii este un act juridic unilateral prin care moștenitorul își exprimă propria sa voință de a primi moștenirea și, respectiv, de a deveni în viitor proprietarul bunului moștenit. Legea prevede expres termenul de acceptare a succesiunii.

Astfel, conform art. 1517 Codul civil, termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei.

Conform art.58 lit. b) din Legea cu privire la notariat nr.1453 din 08 noiembrie 2002, notarul refuză să deschidă procedura succesorală în cazul când declarația de acceptare a succesiunii a fost depusă după expirarea termenului stabilit de legislație.

Art.1519 Codul civil prevede că, termenul prevăzut la art. 1517 poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni.

Astfel, din actele pricinii rezultă că, la 12 septembrie 2009 notarul Lupașcu Eugenia, a deschis dosarul succesoral cu nr. 81/329239/47/2014 în baza declarațiilor de acceptare a succesiunii depuse de către soțul Muntean Fiodor și fiul Muntean Alexandru.

În declarațiile depuse este constatat cercul de moștenitori, fiind menționați și fiul Muntean Boris și fiica Gori Tamara.

Ulterior, procedura succesorală a fost strămutată notarului Mardari Maria. S-a constatat că Tamara Gori la data de 30 decembrie 2014 (după expirarea a 6 luni)

a depus o cerere către notarul Mardari Maria cu privire la eliberarea certificatului de moștenitor legal al averii succesoriale rămasă după decesul mamei Muntean Fecla.

Prin răspunsul nr. 0213-96 din 31 decembrie 2014 i s-a refuzat eliberarea acestuia pe motiv că a omis termenul de acceptare a succesiunii, fiindu-i explicată prevederea art. 1519 Codul civil că poate depune cererea instanței în vederea repunerii în termen, iar cu acordul celorlalți moștenitori poate fi inclusă în cercul moștenitorilor, fără procedura judiciară. Referitor la acceptarea de fapt a moștenirii s-a indicat asupra necesității depunerii unei cereri în procedura specială.

Prin declarația succesibilului Muntean Fiodor din 17 martie 2014, s-a manifestat consimțământul ultimului privind includerea Tamarei Gori în cercul moștenitorilor legali în legătură cu omiterea termenului de acceptare a succesiunii rămase după decesul mamei Fecla Muntean (f.d. 31).

Prin declarația din 22 octombrie 2014, Muntean Boris a renunțat la moștenire după decesul mamei Fecla Muntean (f.d. 32).

Intimatul -pîrît Alexandru Muntean nu a depus declarație privind includerea Tamarei Gori în cercul moștenitorilor în condițiile art. 1519 Codul civil.

Astfel, pentru constatarea faptului acceptării succesiunii prin intrarea în posesie, Tamara Gori a depus o cerere în procedură specială în instanța de judecată, dar fiind constatat un litigiu de drept cererea a fost scoasă de pe rol, fiind intentată prezenta cerere în procedură contencioasă.

În speță, reclamanta-recurentă Tamara Gori nu a depus cerere de acceptare a succesiunii rămase în urma decesului mamei Muntean Fecla, or, regula generală de dobândire a succesiunii constă în faptul că, pentru a o dobândi, moștenitorul, fie testamentar sau legal, trebuie s-o accepte. Acceptarea succesiunii este un act juridic unilateral prin care moștenitorul își exprimă propria sa voință de a primi moștenirea și, respectiv, de a deveni în viitor proprietarul bunului moștenit.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ca justă soluția instanței de apel de casare a hotărîrii primei instanțe, deoarece faptul acceptării succesiunii prin intrare în posesie nu se constată prin eliberarea la 17 martie 2014 de către Fiodor Muntean a testamentului pe numele recurente.

Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Faptul că Tamara Gori nu a depus în termenul legal la notar declarație de acceptare a succesiunii este recunoscut și însăși de reclamantă, iar intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral urmează a fi probat.

Însă, cum reiese din materialele dosarului Tamara Gori nu a prezentat instanței careva probe, ce ar confirma că dînsa, după decesul mamei, 25 iulie 2009, a intrat în posesia patrimoniului succesoral. Mai mult, ea a dispus permanent de casă separată în or. Vadul lui Vodă, str. Ștefan cel Mare 37, adresă pe care o indică atât în cererea de chemare în judecată cât și recurs (f.d. 4, 183), nu neagă acest fapt, iar intrarea în posesie prezumă folosirea bunului imobil, dar nicidecum în cazul recurente care n-a locuit cu părinții în timpul vieții mamei Fecla Muntean, în imobilul din str. M. Eminescu 17 V și G și nici după decesul ei, fapt confirmat prin actele pricinii.

După cum rezultă din cererea de chemare în judecată Tamara Gori solicită constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul mamei sale Fecla Muntean, însă la actele pricinii lipsesc careva probe în confirmarea faptului dat, or, în conformitate cu art. 118 alin. (1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept teme al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Prin urmare, instanța de recurs mai reține că nu pot fi reținute argumentele recurente Tamara Gori precum că a intrat în posesia bunului imobil și l-a administrat, a efectuat lucrări de reparații, a achitat datoria la impozitul și taxele locale din cadrul primăriei locale, precum și a achitat facturile de consum a energiei electrice, gaz, telefon și internet (f.d. 26-30, 39-44), deoarece după cum rezultă din materialele dosarului aceste plăți au fost efectuate în anul 2014 după decesul tatălui Fiodor Muntean, dar nu după decesul mamei sale Fecla Muntean în anul 2009.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluția dată de instanța de apel cu privire la respingerea acțiunii este legală și întemeiată, care a cercetat pertinent probele administrate la materialele pricinii și corect a soluționat litigiul dat în conformitate cu art. 130 CPC, iar argumentele recurente sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute cu atât mai mult că argumentele date au servit obiect de studiu și în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către avocatul Alexandru Chisnencu în interesele Tamarei Gori.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 14 septembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Tamarei Gori împotriva lui Alexandru Muntean cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii cu includerea în lista moștenitorilor după decesul Fecliei Muntean.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

